

Sygn. akt **IC 1710/11**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2013r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący:		SSO Urszula Wiewióra
Protokolant:		A. Dymitroca

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2013r. w Jeleniej Górze na rozprawie

sprawy z powództwa **E. R.**

przeciwko **A.K.**

o zachowek

I. zasądza od pozwanej A.K. na rzecz powódki E. R.kwotę 5473,16 zł (pięć tysięcy czterysta siedemdziesiąt trzy złote 16/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 4 marca 2013r. do dnia zapłaty,

II. dalej idące powództwo oddala,

III. w zakresie cofniętego powództwa postępowanie umarza,

IV. zasądza od powódki E. R.na rzecz pozwanej A.K. kwotę 5145,40 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 3600 zł tytułem zawrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1710/11

UZASADNIENIE

Powódka E. R.wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej A.K. kwoty 80.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 30.07.2011r. oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według przepisanych norm.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że na podstawie testamentu pozwana nabyła w całości spadek po zmarłej matce D. U.. Podniosła, że w razie dziedziczenia ustawowego spadkobiercami byłyby dzieci zmarłej – A.K., Z. U.i W. U.w 1/3 części każde z nich. Powódka wskazała, że W. U.zmarł w dniu 08.10.1981r. i nie dożył chwili otwarcia spadku. Powódka, jako jego jedyna zstępna na podstawie ustawy nabyłaby prawo do udziału w spadku po zmarłej babci. Wobec dziedziczenia testamentowego powódka jako jedyna zstępna wcześniej zmarłego syna spadkodawcy jest uprawniona do zachowku w wysokości 1/6 wartości spadku, stanowiącej połowę wartości udziału należnego powódce w wypadku, gdyby dziedziczenie nastąpiło z mocy ustawy. Dalej powódka podała, że w skład spadku wchodzi nieruchomość o pow. 0,0293 ha, położona w Z.przy ul. (...)zabudowana budynkiem (...), której wartość szacunkowa zgodnie ze stanem z dnia otwarcia spadku, a ceną z chwili ustalania zachowku wynosi 660.000 zł. Powódka dodała, że wzywała pozwaną do zapłaty kwoty 110.000 zł tytułem zachowku. Na wezwanie do dobrowolnego wypłacenia należnego powódce zachowku, pozwana zapłaciła powódce kwotę 30.000 zł. W ocenie powódki kwota ta nie odpowiada rzeczywistej

wysokości należnego jej zachowku, a do jego uzupełnienia pozostaje kwota wskazana w petitum pozwu jako wartość przedmiotu sporu.

Pozwana A.K. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że kwota zapłacona przez nią na rzecz powódki, to jest 30.000 zł wyczerpuje kwotę należnego jej zachowku. Za nieuzasadnione i nie znajdujące pokrycia w materiale dowodowym uznała żądanie zapłaty w kwocie wyższej. Podniosła, że w 2003r. poniosła nakłady na nieruchomość stanowiącą własność spadkodawczyni, mające na celu zwiększenie wartości nieruchomości w wysokości 34.000 zł. Wskazała, że przy ustalaniu wartości zachowku zasadne jest uwzględnienie wysokości poniesionych nakładów, które uznać należało za długi spadkowe, przy ustalaniu wartości nieruchomości w chwili otwarcia spadku. W przypadku nie uznania powyższej argumentacji strona pozwana wniosła o dokonanie potrącenia kwoty 5.666,36 zł (1/6 wartości poniesionych nakładów) z przysługującej stronie powodowej wartości zachowku jako potrącenie związane z bezpodstawnym wzbogaceniem się przez powódkę na skutek działań majątkowych ze strony pozwanej, które wprost wpłynęły na podwyższenie wartości majątku będącego przedmiotem spadku, co przekłada się na uzyskanie zawyżonego (nienależnego) świadczenia przez powódkę, kosztem pozwanej. Pozwana podniosła także, iż na zasadzie przewidzianej w art. 922 § 3 k.c. do długów spadkowych po spadkodawczyni należą także koszty pogrzebu spadkodawczyni poniesione przez pozwaną, na które składają się także koszty wykonania i postawienia nagrobka.

Pismem z dnia 7 grudnia 2012r. powódka ograniczyła wysokość dochodzonego roszczenia z kwoty 80.000 zł do kwoty 12.441 zł z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia 30.07.2011r., a w pozostałej części cofnęła pozew i zrzekła się roszczenia (k. 189-191).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Prawomocnym postanowieniem z dnia 13 czerwca 2011r. sygn. akt Ns 323/11 Sąd Rejonowy (...) stwierdził, iż spadek po D. U.zd. K.ur. (...)w Ł., zmarłej dnia 10.12.2009r., ostatnio zamieszkałej w Z.przy ul. (...), na podstawie testamentu, nabyła w całości A.H. K., jako jej córka.

(postanowienie k. 8)

Spadkobiercami ustawowymi po zmarłej D. U.byli A.K., Z. U.– zstępni zmarłej, oraz E. R.(córka zmarłego w dniu 08.10.1981r. syna spadkodawczyni W. U.).

(bezsporne)

Pismem z dnia 18.07.2011r. (doręczonym pozwanej w dniu 22.07.2011r.) powódka wezwała pozwaną do zapłaty na jej rzecz kwoty 110.000 zł, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, tytułem zachowku po zmarłej D. U..

Pozwana w dniu 31.08.2011r. zapłaciła powódce kwotę 30.000 zł tytułem należnego zachowku.

Pozwana nie zapłaciła powódce dalszych żądanych przez nią należności uznając, że zaspokoila roszczenia powódki z tytułu zachowku w całości.

(wezwanie do zapłaty k. 9; potwierdzenie odbioru k. 10; potwierdzenie przelewu k. 11; pisma powódki do pozwanej k. 12, 14, 15)

W skład spadku po W. M. wchodziła:

- nieruchomość zabudowana położona w Z.przy ul. (...), powiat (...), woj. (...), działka gruntu nr (...), obręb (...), o powierzchni 293 m², dla której Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego (...) prowadzi księgę wieczystą Kw. Nr (...).

(bezsporne)

Rynkowa wartość nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym jednorodzinny położona w Z. przy ul. (...) w stanie na dzień 10.12.2009r. i w cenach na dzień wyceny (30.04.2012r.) wynosi 251.646 zł.

Wartość rynkowa działki gruntu wynosi 38.807,30 zł. Koszty poniesione przez pozwaną na remont mieszkania w 2003r. (wymiana okien i instalacji c.o. zgodnie z przedstawionymi fakturami) miały wpływ na zwiększenie wartości nieruchomości. Rynkowa wartość kosztów poniesionych przez pozwaną na remont mieszkania wynosi 28.648 zł.

(opinia biegłego sądowego rzeczoznawcy inż. B. J. k. 43-74, 114-118, 130-131, opinia uzupełniająca k. 155-171, 172-176)

Koszt postawienia nagrobka na mogile zmarłej D. U. wyniósł 6.500 zł.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

Powódka E. R. opierała swoje roszczenie na zasadzie art. 991 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym, zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachowek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Bezspornie spadkobierczynią testamentową w rozpoznawanej sprawie była pozwana A.K., która w całości nabyła spadek po D. U., zaś w przypadku dziedziczenia ustawowego powołani byliby A.K., Z. U. oraz E. R., którzy dziedziczyliby w częściach równych (po 1/3 części udziału spadkowego) – art. 931 § 1 i 2 k.c. Poza sporem był również fakt, iż pozwana tytułem należnego powódce zachowku zapłaciła powódce kwotę 30.000 zł.

Biorąc pod uwagę powyższe, powódka uprawniona była do wystąpienia przeciwko spadkobierczyni testamentowej z żądaniem zapłaty sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia należnego jej zachowku.

Przy obliczaniu wysokości zachowku należy ustalić czystą wartość spadku. Wartość ta to różnica między wysokością aktywów wchodzących w skład spadku, a wysokością długów spadkowych. Punktem odniesienia przy ustalaniu stanu czynnego spadku dla potrzeb obliczenia wysokości należnego zachowku jest chwila otwarcia spadku będąca chwilą śmierci spadkodawcy (art. 922 § 1, art. 924 i 925 k.c.). Obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości spadku ustalonej według cen z daty orzekania o roszczeniach z tego tytułu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1985 r., III CZP 75/84, OSNC 1985, nr 10, poz. 147).

Nie było przez strony kwestionowane, iż w skład spadku po zmarłej weszła nieruchomość zabudowana położona w Z. przy ul. (...), powiat (...), woj. (...), działka gruntu nr (...), obręb (...), o powierzchni 293 m², dla której Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego (...) prowadzi księgę wieczystą Kw. Nr (...). Zatem konieczne było ustalenie jej wartości. Na tę okoliczność sporządzona została przez biegłego sądowego inż. B. J. opinia, której ustalenia (wraz z opinią uzupełniającą) Sąd przyjął za swoje. Opinia ta sporządzona została przez osobę dysponującą fachową wiedzą, jest spójna, zgodna z zasadami logiki i wiedzy powszechnej oraz wyczerpująco odpowiada na postawione pytania, a żadna ze stron nie podważyła skutecznie jej treści. Strona powodowa ostatecznie zmodyfikowała swoje żądanie przyjmując za podstawę wyliczenia zawarte w opinii, nie wniosła do niej zarzutów, a ponadto cofnęła wniosek dowodowy w sprawie powołania drugiego biegłego (k. 189). Strona pozwana co do zasady nie zgłaszała zastrzeżeń co do treści opinii, a jedynie wniosła o jej uzupełnienie w zakresie ustalenia wartości nakładów poczynionych przez pozwaną na nieruchomość w postaci wymiany okien i instalacji c.o., a opinia taka została sporządzona.

Wobec powyższego Sąd ustalił, iż wartość przedmiotowej nieruchomości w stanie na dzień 10.12.2009r. i w cenach na dzień orzekania wynosi 251.646 zł. Jak zaznaczono wyżej, przy obliczaniu wysokości zachowku należy ustalić czystą wartość spadku. Wartość ta to różnica między wysokością aktywów wchodzących w skład spadku, a wysokością długów spadkowych. Strona powodowa wskazywała, że do pasywów należało zaliczyć, stosownie do treści art. 922 k.c., koszty postawienia nagrobka, a także nakłady poczynione przez pozwaną w 2003r. na przedmiotową nieruchomość w postaci wymiany okien oraz instalacji c.o., które zwiększyły jej wartość. Sąd za zasadne uznał stanowisko strony pozwanej, dotyczące odliczenia od wartości spadku nakładów poczynionych na nieruchomość przez spadkobierczynię, które wykazała dołączonymi fakturami, a poniesienie których potwierdzone zostało w opinii biegłej. Z opinii biegłej wynika także, że zwiększyły one wartość nieruchomości o kwotę 38.807,30 zł. Wobec tego podlegały one odliczeniu – należało zaliczyć je do długów spadkowych, jako nakłady poczynione na rzecz wchodząca w skład spadku (nakład na spadek). Z kolei Sąd za pozbawione podstaw uznał odliczenie od wartości spadku kosztów pogrzebu związanych z wystawieniem nagrobka. W tym zakresie strona pozwana nie wykazała, czy nagrobek sfinansowany został z jej środków, czy też z pieniędzy uzyskanych tytułem zasiłku pogrzebowego, który wszak przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu (patrz. ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz.U.2009.153.1227 j.t. – art. 77 i nast.).

Wobec tego, czysta wartość spadku to 212.839 zł ($251.646 \text{ zł} - 38.807,30 \text{ zł} = 212.839 \text{ zł}$). W wypadku dziedziczenia ustawowego wartość udziału spadkowego powódki wynosiłaby 70.946,33 zł ($1/3 \text{ z } 212.839 \text{ zł}$). Z kolei, biorąc pod uwagę treść art. 991 § 1 k.c., wartość przysługującego jej zachowku wynosi 35.473,16 zł ($70.946,33 \text{ zł} \times 1/2 = 35.473,16 \text{ zł}$).

Bezspornie pozwana tytułem zachowku zapłaciła powódce kwotę 30.000 zł, zatem Sąd, tytułem uzupełnienia zachowku, zasądził na rzecz powódki kwotę 5.473,16 zł ($35.473,16 \text{ zł} - 30.000 \text{ zł} = 5.473,16 \text{ zł}$), co znalazło wyraz w punkcie I wyroku.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c., zasądzając je od daty wyrokowania, mając na uwadze, iż ustalenie wartości spadku w celu określenia zachowku oraz obliczenie zachowku, następuje według cen z chwili orzekania o roszczeniu z tytułu zachowku. Zatem, odsetki od ustalonego według cen na chwilę orzekania zachowku, powinny być naliczone dopiero od daty wyrokowania w sprawie, skoro dopiero z tym momentem roszczenie o zapłatę tak ustalonej przez Sąd I instancji kwoty, stało się wymagalne. Sąd orzekający podziela w tym zakresie pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 02.03.2012r., I Aca 110/12, LEX nr 1129357.

Dalej idące powództwo, jako pozbawione podstaw, podlegało oddaleniu.

Pismem z dnia 7 grudnia 2012r. powódka cofnęła powództwo ponad kwotę 12.441 zł i zrzekła się roszczenia w tym zakresie, zatem Sąd, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., umorzył postępowanie w zakresie cofniętego powództwa (punkt II wyroku).

Pozwana jedynie w nieznacznym stopniu przegrała sprawę (powódka pierwotnie żądała kwoty 80.000 zł, zasądzono na jej rzecz 5.473,16 zł), wobec czego Sąd, na podstawie art. 100 k.p.c. zdanie drugie, włożył na powódkę obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu poniesionych przez pozwaną. Zatem zasądzono od powódki na rzecz pozwanej z tego tytułu kwotę 5.145,40 zł (1.545,40 zł zaliczki na biegłego oraz 3.600 zł zastępstwa procesowego - § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002.163.1349 ze zm.).